

Силабус освітнього компоненту
«Державотворчі процеси на етнічних українських землях у
IV-XVI ст.»

Галузь знань: А Освіта

Спеціальності: А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями) *предметна спеціальність:* А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта), В9 Історія та археологія, С2 Політологія

Освітня програма: Середня освіта (Історія та громадянська освіта), Історія, Політологія (мова навчання – українська)

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Рік навчання: 2026-2027

Семестр: 1

Структурний підрозділ	Кафедра історії України, історичний факультет
Викладач: 	ПІБ: Кліщинський Павло Володимирович Посада: старший викладач кафедри історії України Вчений ступінь: кандидат історичних наук klischynskyi@kpnpu.edu.ua Робоче місце: навчальний корпус №2 (вул. Татарська, 14), кафедра історії України. Профайл викладача: https://tinyurl.com/yvah8z5r
Лінк на освітній контент дисципліни	https://moodle.kpnpu.edu.ua/course/view.php?id=1027
Статус дисципліни	вибірковий освітній компонент професійної підготовки
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС / години	кредити ЄКТС / 120 год.
Мова викладання	Українська
Форми навчання	Очна, заочна
Політика дисципліни	<u>Академічна доброчесність.</u> Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. URL: https://integrity.kpnpu.edu.ua/ <u>Відвідування занять.</u> Очікується, що всі студенти відвідають лекційні та семінарські заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. «Положення про організацію освітнього процесу в КПНУ імені Івана Огієнка» URL: https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view <u>Неформальна освіта.</u> Визнання КПНУ ім. І. Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом формальної або

	інформальної освіти регламентовано «Положенням про результати навчання, здобутих шляхом формальної або інформальної освіти». URL: https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view
Що будемо вивчати?	Роль української культурної та політичної еліти, яка на усіх етапах розвитку національного руху була генератором та основною рушійною силою тих культурних та суспільно-політичних процесів, що заклала основу формування української державності.
Чому це треба вивчати?	Курс дає можливість проаналізувати усі етапи українського державотворення IV-XVI ст., визначити його передумови, причини і наслідки, виокремити певні закономірності цього процесу, зрозуміти його сутність. Зміст курсу передбачає аналіз різних концепцій та підходів до періодизації українського державотворення у вітчизняній та зарубіжній історіографії. В межах навчального курсу студенти поглиблюють свої знання щодо ролі української культурної та політичної еліти, яка на усіх етапах розвитку національного руху була генератором та основною рушійною силою тих культурних та суспільно-політичних процесів, що заклала основу формування української державності.
Яких результатів можна досягнути?	Очікувані результати навчання з дисципліни: Вміння аналізувати та оцінювати події українського державотворення, розуміння сутність поняття “українське державотворення”, опанування концептуальними основами періодизації формування державності на українських землях;.
Як можна використати набуті знання та уміння?	ОК сприяє формуванню у студентів таких компетентностей: Загальних компетентностей (ЗК): Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. Вміння виявляти, ставити та розв’язувати проблеми
Зміст дисципліни	Вступ до курсу «Державотворчі процеси на етнічних українських землях в IV-XVI ст.»; Перші державні утворення і право на території України (середина I тис. до н.е. – V ст. н.е.); Зародження слов’янської державності (II ст. до н.е. – VII ст. н.е.); Давньоруська державність періоду централізації (VIII-XI ст.); Державотворчі процеси на Русі в період феодальної роздробленості; Правова система на Русі. «Руська Правда»; Галицько-Волинська держава і її право (XIII – перша половина XIV ст.); Суспільно-політичний лад на українських землях в литовсько-руську добу; Суспільно-політичний лад на українських землях у складі Речі Посполитої (друга половина XVI – середина XVII ст.); Право на українських землях у складі Литви і Польщі; Запорозька Січ, її військово-адміністративний устрій та право; Освітні процеси XIV-XVII ст. в контексті вітчизняного державотворення; Вплив козацько-селянських повстань кінця XVI – першої третини XVII ст. на державотворчі процеси; Історичні постаті в процесах державотворення; Формування правової системи України у період національно-визвольних змагань середини XVII ст.
Методи навчання	Словесні, наочні методи; дедуктивний, індуктивний, аналітичний, метод порівняння, узагальнення, конкретизація; пояснювально-ілюстративний метод, демонстрація, метод

	проблемного викладу матеріалу (ігрові методи, дискусійна панель тощо).
Інформаційне забезпечення	Основна література: 1. Забзалюк Д. Є. Історія держави та права України: навч. посібник (у схемах і таблицях). Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2017. 120 с. 2. Заруба В. М. Історія держави і права України: навч. посібник. Київ: Істина, 2006. 416 с. 3. Іванов В. М. Історія держави і права України : підручник. Київ : КУП НАНУ, 2013. 892с 4. Історія держави та права України: підручник для курсантів та студентів вищих навчальних закладів / О. М. Бандурка, М. Ю. Бурдін, О.М. Головка та ін. ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків: Майдан, 2018. 616 с. 5. Шевченко А. Є., Кудін С.В. Історія держави і права України : навчально-методичний посібник. Вінниця: ТОВ «Твори», 2020. 688 с. Додаткова література: 1. Борисенко С. Звичаєве право Литовсько-Руської держави на початку XVI ст. // Збірник соціально-економічного відділу УАН. Вип. 3. Київ, 1928. 2. Василенко Н. П. Матеріали до історії українського права. Київ, 1929. 3. Гавриленко О.А. Право античних держав Північного Причорномор'я. Навчальний посібник. Харків: НУВС, 2004. 4. Гавриленко О.А., Колесніков С.Д., Логвиненко І.А. Київська Русь: політико-правовий нарис. Харків: УніВВС, 1999. 5. Історія держави і права України. Академічний курс. У 2 т. / За ред. В.Я. Тація. Київ. 2003. 6. Історія держави і права України. Хрестоматія. Т.1, 2. – Київ, 1997. 7. Колесніков С.Д. Шлюбно – сімейне право Київської Русі // Проблеми державотворення України: історія і сучасність. Ч. 1. Харків: УніВВС, 1997. С. 23-32. 8. Кузьминець О., Калиновський В. Історія держави і права України; за ред. проф. Я. Ю. Кондратьєва. Вид. 2-ге, допов. Київ: Україна, 2002. 446 с. 9. Кульчицький В. С., Тищик Б. Й. Історія держави і права України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Ін Юре, 2007. 624 с. 10. Кульчицький В., Настюк М., Тищик Б. Історія держави і права України. Львів, 1996. 11. Лашенко Р. Лекції по історії українського права. Київ, 1997. 12. Мироненко О.М., Римаренко Ю.І., Усенко І.Б., Чехович В.А. Українське державотворення: невитребуваний потенціал: Словник-довідник. Київ, Либідь, 1997. 13. Паньонко І. Звичаєве право запорізьких козаків // Вісн. Львів. ун-ту. Серія юридична. Вип. 34. Львів, 1999. С. 49-51. 14. Пріцак Л. Основні міжнародні договори Богдана Хмельницького 1648-1657 рр. Харків, 2003.

	15. Смолій В. А., Ричка В. М. Угоди гетьманського уряду України з Московською державою (1654-1764 рр.) очима правознавця // Укр. істор. журн. 1993. № 4-6. 16. Суд і судочинство на українських землях у XIV-XVI ст. / За заг. ред. П. Музиченка. Одеса, 2000. 17. Терлюк І. Я. Литовські Статути та їх застосування в Україні. Львів, 1999.											
Обсяг дисципліни (години) та види занять	Лекційні заняття (20 год.), семінарські заняття (20 год.), самостійна робота (80 год.); заочна форма: лекції (8 год.), практичні (8 год.), самостійна робота (104 год.).											
Система оцінювання результатів навчання	Основними методами контролю відповідно до критеріїв оцінювання знань здобувачів освіти та ефективності засвоєння ними курсу ґрунтується на таких формах участі студентів у освітньому процесі, які підлягають поточному контролю: виступ з основного питання на семінарському занятті, модульна контрольна, самостійна робота (аналітичне завдання). Підсумковою оцінкою є залік. Розподіл балів, які отримують студенти <table><tr><td colspan="3"></td><td rowspan="2">Сума балів</td></tr><tr><td>Аудиторна робота</td><td>Самостійна робота</td><td>МКР</td></tr><tr><td>40</td><td>20</td><td>40</td><td>100</td></tr></table>				Сума балів	Аудиторна робота	Самостійна робота	МКР	40	20	40	100
			Сума балів									
Аудиторна робота	Самостійна робота	МКР										
40	20	40	100									
Критерії оцінювання знань, умінь, навичок студентів на навчальних заняттях	Увесь навчальний курс оцінюється в 100 балів. В поточне оцінювання включається: семінарські заняття – 40 балів, модульна контрольна робота – 40 балів, самостійна робота – 10 балів, індивідуально-дослідні завдання – 10 балів. На екзамені максимальна оцінка – 40 балів. Поточний контроль (40 балів) Максимальна кількість балів, яку можна отримати на практичному занятті – 12 балів за одну тему (за умови виконання всіх різновидів роботи, передбачених планами семінарських занять) відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». URL: https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view Контроль за самостійною роботою (10 балів) Контроль за самостійною роботою відбуватиметься за допомогою бесіди (опитування), письмових відповідей та перевірки конспекту. Модульна контрольна робота (40 балів) Максимально можлива оцінка за модульну контрольну роботу – 40 балів. Такого рівня робота має бути виконана грамотно і акуратно. Відповіді на питання контрольної роботи повинні бути повними, вичерпними, містити власні роздуми і приклади. Підсумковий рейтинг з кредитного модуля (дисципліни) – 100 балів. Підсумковий рейтинг з кредитного модуля – це сума балів за поточний та модульний контроль, які студент отримує за час вивчення всієї дисципліни.											
Поточний контроль	Усне опитування, письмовий контроль, виконання самостійної роботи, модульна контрольна робота											
Підсумковий контроль	Залік											
Локація	U											